

L'ART DE FER CAMÍ DIALOGAT

Xavier Valls Rota

Professor de filosofia

Lluís Cerarols
Manel Codina

Camí del mar
Vuit diàlegs amb la Filosofia

L'Albí / Idees

<<Els bells camins es multipliquen
allà on creieu que s'acaba la carretera>>¹

"Camino molt, pels boscos, i mantinc amb mi mateix brillants converses". Amb aquesta cita de Nietzsche arranca **Camí del mar. Vuit diàlegs amb la Filosofia**². Els autors i prologuistes diuen que: "és un llibre adreçat a un públic ampli, sensible al saber i amant de la lectura, sobretot reposada; sense coneixements previs de filosofia, ja que no cal ser un especialista per endinsar-se en els grans reptes a què ens aboca la curiositat humana".

1 J. V. Foix (1893-1987). '97 notes sobre ficcions poncianes' (1974). 'Obres completes 2. Prosa'. Barcelona: Edicions 62, 1979

2 Lluís Cerarols i Manel Codina, *Camí del mar. Vuit diàlegs amb la Filosofia*. Edicions l'Albí. Berga, 2019

L'obra s'empelta molt bé en la tradició filosòfica, que ha pres el caminar dialogat, com a gènesi i expressió del pensament. Més enllà de Nietzsche -ja citat-, i les seves passejades per Sils Maria; també se'ns desperten reminiscències clàssiques de caminants solitaris dialogant amb si mateixos, com Thoreau: que ens recomanava *Caminar*³ pels boscos, deixant-nos portar i sorprendre; o Rousseau, a *Les Confessions*, narrant-nos l'impacte que li produïa la natura en les seves passejades solitàries; o Plató i els *Diàlegs*⁴ com a forma genuïna del treball filosòfic. No en va, podem llegir-hi: "La forma escollida per a aquesta obra és la del diàleg, via natural del nostre pensament. Uns diàlegs fets conjuntament amb l'altra activitat humana més natural: el fet de caminar".

La portada del llibre està il·lustrada per una pintura d'Edward Munch, *Dues dones a la vora del mar*, 1898; que sintetitza els elements paisatgístics i humans que estructuren l'obra. Un diàleg caminat entre dues veus -una adolescent i, l'altra de l'Aurora, adulta- que amb totes les incerteses, sempre clouen "en l'obertura del mar, un mar intensament blau que convida a la vida".

El diàleg arranca entre aquestes dues veus, l'una enterbolida per la mort d'un ésser estimat; l'altra, una veu més fonda, més difícil de reconèixer, li donarà la mà per avançar en cada un dels trajectes.; on s'alternarà el clímax del diàleg filosòfics amb recalades de contemplació en mig de paisatges detalladament descrits.

Aquests vuit diàlegs amb la filosofia ens condueixen al nervi d'alguns dels temes més recurrents, malgrat que cap d'aquests recorreguts no acaba consolidant una seguretat última. La primera caminada explora el desig del coneixement alimentat per l'emmeravellament: "La filosofia no m'ajuda a donar explicacions i tenir seguretat, però m'ajuda a mantenir viva la capacitat d'admiració /.../ d'escoltar bé i fer preguntes amb més sentit". La primera trobada s'allarga qüestionant l'evidència de la realitat: l'ontologia. En la segona i tercera passejada ens fem més

3 Henry David Thoreau, *Caminar*. Angle Editorial. Barcelona, 2017

4 Plató, *Diàlegs*. Volums XX Bernat Metge. / Consultar el Fedre (vol IX)

conscients de la nostra *animalitat humanitzada* i de la nostra *humana animalitat*; l'antropologia, el llenguatge i la cultura ens van fent costat. La quarta ens qüestiona l'evidència del coneixement i molt especialment dialoga sobre els paradigmes epistemològics de la ciència. A la cinquena ens adonem amb perplexitat de la necessitat de conèixer i ser reconeguts; obrint finestres cap a les converses cinquena i sisena, on es planteja el problema de la conflictivitat de la convivència i la dificultat d'escatir el bé. La darrera trobada ens eleva pels bitricolls de l'espiritualitat humana, els afanys de transcendència: *"tingues cura de l'ànima"*.

Quan arriba el moment dels comiats, la veu adolescent demana: *quan em senti sola, et podré trobar?*". I L'Aurora respon: *"Hauràs de viure aquí al mig, resistir aquí al mig, mai amb plena seguretat de res, amb la suficient sensibilitat per adonar-se d'aquelles coses més valuoses. La gran conquesta d'aquestes caminades és la llibertat"*

Els autors

El llibre, *Camí del mar. Vuit diàlegs amb la Filosofia*, és fruit d'una llarga amistat entre nosaltres, els autors Lluís Cerarols i Manel Codina, que ha tingut com a rerefons els interessos compartits per la Filosofia i la docència a secundària. Han estat moltes les converses, sovint amb punts de vista diferents, els comentaris de lectures interessants que hem pogut intercanviar, les pel·lícules que ens hem recomanat, les conferències que ens han commogut... L'anàlisi de l'actualitat des d'una perspectiva filosòfica ha enriquit sempre els nostres diàlegs.

Per què l'hem fet?

Des de feia anys que havíem observat que, tant en llengua catalana com en llengua castellana, hi havia un desert important entre els llibres de filosofia de caràcter general o manuals i els llibres acadèmics pensats per a especialistes. D'una banda, són llibres molt genèrics que no toquen o toquen poc els grans problemes filosòfics per a copsar-ne la comprensió i magnitud, i, de l'altra, són llibres que dificulten la seva entrada a causa dels pressupòsits de coneixements necessaris per al seu seguiment i per això són pensats per a un públic

especialitzat. En la nostra experiència com a professors de Filosofia a Batxillerat sempre hem trobat a faltar llibres de lectura que puguin acompanyar les explicacions i puguin ser d'utilitat per a iniciar als nostres alumnes a la lectura de l'assaig filosòfic.

D'aquesta manera, finalment, ens vam determinar a fer un llibre que ocupés aquest espai intermedi, per a un públic ampli, i pogués servir també d'ajut als alumnes de Batxillerat. Aquest llibre, *Camí del mar*, pensem que pot ser adient per als alumnes de 1r de Batxillerat, tot i que som conscients que és un llibre que necessitarà d'un acompanyament per part del professor. En cada caminada hi ha un diàleg sobre un tema que es pot ajustar a moltes de les problemàtiques que es plantegen en les dues assignatures de filosofia del Batxillerat: el saber filosòfic, la naturalesa humana, el llenguatge, la ciència, el reconeixement, l'ètica, la política i la transcendència.

Per això, és un llibre volgudament escrit de forma clara, entenedora, farcit d'exemples que qualsevol lector pot fer seus i, tot i això, la pretensió és que toqui el nervi, que col·loqui el lector davant el cor dels grans problemes dels temes filosòfics esmentats.

Com ho hem fet?

És un llibre que, més que escrit a quatre mans, podríem dir que ha estat fet a dos caps. Dos caps diferents, el d'en Manel de formació més positivista, lògica, filosofia de la ciència... de tradició més anglosaxona, i la d'en Lluís, més metafísica, existencial... en la tradició més continental. Per tant, fruit d'aquesta síntesi, hauria de ser un llibre equilibrat.

Ha estat fonamental en la seva creació el diàleg entre els autors, un diàleg basat en la sinceritat, defugint qualsevol intent de voler mostrar-nos erudició o lluíment personal. Cap dels dos ens havíem de demostrar res. Per això, solament fruit de la sinceritat i la franquesa, ha estat possible la seva creació, en la qual, això sí, hem procurat de posar-hi el millor de cadascú.

Caminar i pensar, diàleg

La forma no podia ser una altra que la del diàleg, perquè el diàleg és el que ens obre el camí per a anar aprofundint en el saber, el diàleg és la via natural del nostre pensament. Són vuit diàlegs en total, que també hem volgut reforçar amb algunes citacions adients d'alguns grans filòsofs del passat o de l'actualitat. Són vuit diàlegs fets conjuntament amb l'altra activitat humana més natural: el fet de caminar. Vuit caminades fetes pel mateix camí, un camí que sempre ens aboca al mar. Ens hem inspirat en el text *El camí campestre* de Martin Heidegger. Un camí que recorre pausadament els camps i boscos del poblet de Messkirch. En el seu caminar lent, i sempre pel mateix camí, el pensament s'aprofundeix: *Allò que és senzill (com aquest camí campestre, com aquest camí del mar) conserva el secret del que és permanent i gran.*

El diàleg del nostre llibre és entre dues veus, l'una enterbolida per

la mort d'un ésser estimat i l'altra una veu més fonda, més difícil de reconèixer, que li donarà la mà per anar avançant en cada un dels trajectes. Fruit d'aquest diàleg, la veu més tendra, més ingènua, anirà prenent més força a mesura que anem avançant. El fet que hi hagin dos personatges ens ha permès iniciar les reflexions a partir de les seves experiències de la vida, no donem res per sabut, hem intentat anar a l'arrel dels problemes partint de situacions quotidianes i molt reals. Encara que aquestes caminades tenen una fina continuïtat, pensem que poden ser llegides independentment i, si es considera oportú, amb l'ordre que sembli més convenient.

L'objectiu fonamental

Aquestes caminades tenen com a objectiu fonamental sacsejar la nostra consciència, obrir esquerdes en les nostres certeses quotidianes que sovint amaguen el caràcter problemàtic que hi ha darrere de moltes de les nostres conviccions. Els *vuit diàlegs amb la filosofia* ens condueixen cap a espais d'incertesa, cap d'aquests recorreguts no acaba consolidant una seguretat última, més aviat al contrari, ens fan qüestionar moltes de les coses que donem per sabudes. Per això, totes les caminades acaben en l'obertura del mar; això sí, un mar intensament blau que convida a la vida la protagonista i tant de bo també, després d'esquerdar certeses, convidi a la vida els lectors d'aquest llibre.

